

KOPIARK

RENÆSSANCE OG REFORMATION I DANMARK

Reformationen i Danmark – del 1

Årsager

- åndelig opbrudstid, renæssancen
- Luthers virke – selvbevidst borgerskab opildnes
- bogtrykkerkunsten bryder kirkens monopol
- kongemagten ude efter kirkens magt og rigdom

Kong Hans (1481-1523) – Krige for at holde riget (Kalmarunionen) samlet.

1500 nederlag i Ditmarsken, Sverige i oprør; nedkæmpes.

1510-12 Nyt svensk oprør

Det stockholmske blodbad

Christian d. 2. (1513-1523) - Styrker kongemagten samt borgere og bønder. Kostbare krige for at redde Kalmarunionen.

1517-1520: Svensk oprør: Christian d. 2.'s erobring af Sverige ender i Det stockholmske blodbad

1521: Gustav Vasa leder Sverige i nyt oprør: Sverige tabes for altid i 1523. Kostbare krige fører til nye skatter.

1523: Adelen / rigsrådet afsætter Christian d. 2., der flygter til Holland, til sin svigerfar, Karl d. 5.

- I Danmark udråbes Frederik d. 1. til konge

Reformationen i Danmark – del 2

Frederik d. 1. (1523-1533) - Indsat af rigsrådet. Stadig trussel fra den afsatte Christian d. 2.

1520'erne: Lutherske prædikanter i Danmark (Hans Tausen, 1526 i Viborg). Frederik officielt katolik, men tillader / beskytter prædikanterne.

1528-29: Reformation i Malmø. Hans Tausen prædiker i København

1530: Kirkemøde i København

1531: Christian d. 2. drager med en styrke til Norge, hvor han tager magten. - Samme år: Billedstormen på Vor Frue Kirke i København

1532: Christian d. 2. loves frit lejde til forhandlinger, men tages til fange.

Christian d. 2. som fange på Sønderborg slot, maleri af C. Bloch (1871)

Hans Tausen beskytter biskop Rønnow mod folkehoben af C. Bloch (1876)

Hans Tausen

Reformationen i Danmark – del 3: "Grevens fejde"

Frederik d. 1. dør 1533 – ingen ny konge vælges. Hans søn Christian (d. 3.) er lutheraner og har som hertug gennemført reformation i Slesvig-Holsten. Rigsrådets katolske biskopper vil derfor ikke anerkende valget af Christian som konge

Grevens fejde, borgerkrig 1534-1536

Konflikter:

- Kongemagten støttet af borgere og bønder mod adelen og rigsrådet
- Protestanter mod katolikker
- Bønder mod adel
- Danske købmænd mod Hanseforbundet

Grev Christoffer af Oldenburg gør oprør på vegne af den fængslede Christian d. 2. Støttes af borgere og bønder på Sjælland, Fyn, i Skåne, Ålborg (Skipper Clement), København og Malmø

Den fynske og jyske adel vælger nu lutheraneren **Christian d. 3.** til konge. I spidsen for Christians og adelens styrker står **Johan Rantzau**, der nedkæmper bønderne i Jylland. Rantzau erobrer Ålborg 1534 og besejrer Skipper Clements oprør. Malmø og København overgiver sig 1536.

Københavns belejring

Skipper Clement hængtes

Grev Christoffer af Oldenburg

Johan Rantzau

1536: Christian d. 3. konge i hele Danmark (1534-1559) – reformationen gennemføres:

- Biskopperne fængsles
- Kirkens gods inddrages af kongen – kongemagten styrkes
- Klostrene nedlægges – forsorg for syge og fattige overtages af sognene og byerne
- National statskirke
- Adelen styrkes – næste 100 år: Borgerne midlertidigt svækkede.
- Ingen religionsfrihed – forfølgelse af papister og troldfolk. Statskirken bruges som opdrager.